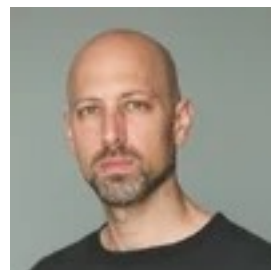

ב"הנזירים" התנועה מתהווה ברגע התרחשותה. ב"שורש" הכוריאוגרפיה מוכתבת מראש אך הביצוע מורגש כפעולה של הרגע. שתיהן סיפקו רגעים מענגים בפסטיבל "בין שמים לארץ".

רון בראון
גלריה "הארץ"

ספטמבר 2022

הפסטיבל הירושלמי "בין שמים לארץ" נערך בשבוע שעבר תחת הכותרת "הפקר", המציינת את החלטת המנהלים האמנותיים תמי ורון יצחקי "להכריז על שנת שמיטה גם לפסטיבל" ולהציג עבודות ללא נושא מאגד כבשנים עברו. צפיתי בשתיים מבין שש התוכניות, ובהן בכורות מאת אוליביה קורט מסה, תמר לם ודייוויד קרן, אורטל אצבחה, זוהר קרני וגיל קרר, שאכן היו מגוונות, הן בסגנון והן בתוכן. יצירותיהם של קרר ושל לם וקרן התבלטו לטובה, ואף שהיו שונות מאוד זו מזו, דווקא התכתבו עם רעיון השמיטה באופן מעורר מחשבה, והציבו במרכזן את הגוף ואת התרחשות הממשית ברגע.

...לעומת זאת, ב"הנזירים" מאת תמר לם ודייוויד קרן, הכוריאוגרפיה אינה מכתיבה כל תנועה ותנועה. אמנם לם וקרן עוקבים באדיקות אחר מתווה כוריאוגרפי ברור, אולם זה מאפשר להם חופש: כל אחד מהשניים מבצע שלושה סלואים קצרים, זו אחר זה לסירוגין, בזמן שהאחר פורש את מחשבותיו, הלכה למעשה – השניים פורשים על הבמה יריעות נייר ומקריאים מתוכן רצף הגיגים בלתי פוסק, שהולך וממלא את החלל בזרם התודעה של הדוברים. לרגעים נדמה שיש הד לדברים בתנועה, לרגעים זהו רעש לבן שהתודעה מבקשת להשתיק כדי להתמקד בתנועה עצמה, שניכר כי היא מאולתרת, מתהווה ברגע התרחשותה ובכל זאת ספציפית מאוד, אפרורית-טורדנית-מגששת ומבוצעת בדיוק רב.

לם וקרן הם רקדנים ותיקים, בני זוג, אשר יוצרים במשותף מאז 2015: קרן היה בעבר רקדן בלהקת הבלט של סן פרנסיסקו ובלהקתו של ויליאם פורסיית, ואילו לם, רקדנית בלהקה של אריק הוקינס בניו יורק, עבדה בארץ עם יסמין גודר, איריס ארז, תמר בורר ואחרים. לשניהם מבנה גוף צר וארוך, והם נדמים לרגעים כדמויות נייר בעלות גפיים ארוכות המחברות לגופן באמצעות סיכות מתפצלות, ותנועתם מדגישה את הקווים הישרים שאלו משרטטות בחלל ואת המפרקים החופשיים שמאפשרים זאת. לם מרבה להשתמש בסיבוב

הירכיים כלפי פנימה ושולחת כך את רגלה הצדה ומעלה, בקלילות מפתיעה. קרן מרבה ללהג בידי, בתנועה ברורה לרגע, שאינה נראית כמו דבר ברגע שאחריו.

בדומה לנזירים המתרגלים מדיטציה, נדמה שלם וקרן מבקשים להתגבר על מחשבות מסיחות דעת ולמקד את תשומת הלב שלהם – ושל הצופים – ברגע הנוכחי, לעקוב אחר המתחולל בגופם בזמן שזה מתרחש כמו-מעצמו, ולא על פי כוריאוגרפיה מוכתבת מראש. יצירתם משתייכת למסורת הצעירה אך מפותחת של אימפרוביזציה במחול, שבה יצירה וביצוע מתרחשים בו בזמן באירוע המופע. לדברי חוקרת המחול בויאנה צ'באיץ' בספרה "כוריאוגרפיה של בעיות" (2015), אימפרוביזציה מדגישה את "המהות החמקמקה של תנועת הריקוד, ערטילאיות שנובעת באופן פרדוקסלי מעודף של מידע קינסטטי וויזואלי" – ובמקרה של לם וקרן גם טקסטואלי – כך ש"הצופה מתמודד עם תחושה מתמדת של אובדן, חוסר היכולת לספוג את עודף הרשמים". בעקבות כך הצופה עשוי לשמוט את התביעה המיידית להבנה ולפרשנות, ותחת זאת להתמסר להתבוננות, להיות ברגע. ב"הנזירים" לם וקרן מובילים את הצופים בסבך מחשבות תועות, ומצליחים לרגעים לאחוז בהווה החמקמקה של המצב התודעתי של התעייה עצמה.

רק לקראת סיום היצירה, השניים חולקים את מרכז הבמה יחדיו, מודעים זה לזו, מגיבים זו לזה: עוצרים יחד את שטף תנועתם לרגע, עוטים על גופם מנח דומה, מתקדמים באותו הכיוון, משחזרים מקצב צעדים או מצטטים מחווה שאך לפני רגע ביצע האחר – כמו מכירים באפשרות היחידה שלנו לפגוש באחר, מבעד לסבך מחשבותינו שלנו, חולקים את המרחב לרגע משותף ושבים אל עצמנו.

פסטיבל "בין שמים לארץ", תוכניות ג.ד. מתחם הפרסה, ירושלים, 24.8. ההופעות הקרובות: "שורש", 6.9; "הנזירים" 15-17.12, תיאטרון הבית, יפ"ת"א